

Після побудови КВМ зробимо висновки. Точки С, D на графіку означають неповне використання ресурсів, т. F – повне використання ресурсів, а т. E означає, що в суспільстві немає можливостей виробляти таку кількість товарів, т. A – максимум, т. B – мінімум.

Потрібно сподіватися, що у майбутньому буде економічний зріст та КВМ буде рости вгору.

Щоб КВМ росла вгору та рухалася праворуч, то для майбутнього потрібні засоби виробництва, освіта, наукові дослідження та ін.

Як казав американський економіст Джозеф Юджин Стігліц: «Когда экономика оказывается в положении, не достигающем кривой потребительских возможностей... в таких случаях можно добиться и увеличения равенства, и повышения эффективности».

РЕГІОНАЛЬНІ ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Раїна Д.О.

Науковий керівник – Волгіна Н.О., ст. викладач

Демографічна ситуація відіграє одну із ключових ролей впливу на соціально-економічний розвиток країни, бо саме кількість та склад населення прямо впливають на ВВП країни, сферу обслуговування та експортно-імпорتنі операції, і, як наслідок, розвиток країни загалом. Особливий інтерес для нас представляють проблеми демографічної ситуації в умовах такого економічно важливого регіону, як Харківська область, адже область здійснює значний вклад в економіку України і володіє значним економічним потенціалом.

На сьогоднішній день, головною проблемою соціально-економічного розвитку сучасної України є різноманітні демографічні проблеми як на рівні держави, так і на рівні окремих її регіонів. Демографічна ситуація України в даний час характеризується збільшенням смертності, зменшенням народжуваності, зменшенням міграційного сальдо. Так, станом на 31 грудня 2018 року природний приріст становив -190 384 осіб. Подібна ситуація проявляється майже в усіх регіонах України, в тому числі і в Харківській області.

Що стосується процесів міграції, то за 2014-2018 роки міграційний приріст Харківської області зменшився відповідно із 8261 до 4291 осіб, але все ще достатній. Харківська область є високорозвиненим регіоном і залишається привабливою для українських мігрантів з точки зору отримання достойної роботи і умов життя.

Для визначення наявності демографічних проблем в Харківській області проаналізуємо показники природного руху та приросту населення. (табл. 1). Негативні тенденції зміни цих показників свідчать про наявність демографічних проблем в регіоні.

Таблиця 1 – Дані природного руху та приросту населення в Харківській області за 2014-2018 роки

Показники	2014	2015	2016	2017	2018
Чисельність наявного населення (станом на 1 грудня), тис. осіб	2732,6	2719,3	2703,4	2695,1	2678,1
Чисельність постійного населення (станом на 1 грудня), тис. осіб	2717,0	2703,7	2687,8	2679,4	2662,5
Кількість народжених, осіб	27690	24939	24004	21631	18285
Кількість померлих, осіб	41891	42606	42229	40881	38450
Природний приріст, осіб	-14201	-17667	-18225	-19250	-20165

Статистика свідчить, що по області має місце від'ємний природний приріст, причому з кожним роком його величина зростає. Поряд з демографічною проблемою скорочення чисельності населення, в Харківській області існує так звана проблема «старіння населення». Так, за п'ять років (2014-2018 рр.) структура населення сформувалася наступним чином: жінки становлять 53,7 %, чоловіки – 46,3 %, діти від 0 до 14 років – 13,8 %, люди старші за 65 років – 16,7 %, при цьому кожна шоста особа віком старше 60 років.

Головними причинами наявних демографічних проблем в регіонах, зокрема в Харківській області, є: падіння рівня та якості життя; переважання міського способу життя над сільським; зміна гендерних цінностей (більшість жінок не народжують дітей, а займаються саморозвитком і прагнуть будувати успішну трудову кар'єру); стрімке старіння нації та диспропорції у вікових групах.

Отже, демографічна ситуація на рівні держави і окремих регіонів на даному етапі розвитку є досить складною та потребує невідкладних заходів ні всіх рівнях.

Перш за все, необхідно проводити комплексні дослідження по Україні в цілому і по всіх регіонах окремо, які допоможуть правильно встановити особливості соціально-економічного розвитку під впливом всіх вищевказаних демографічних процесів і вжити заходів, які допоможуть запобігти цим негативним явищам. Зокрема, важливим напрямком є розробка концепції проведення послідовної комплексної демографічної політики, яка б вирішила дані питання, та покращила соціально-демографічну ситуацію як Харківської області, так і України в

цілому. Проте ключовою умовою вирішення демографічних проблем безумовно є створення гідних умов для життя і відтворення населення.

ДИНАМІКА ВИТРАТ БЮДЖЕТУ М. ХАРКОВА НА ДОРОЖНЕ ГОСПОДАРСТВО

Василькевич К.О.

Науковий керівник – Прасол В.М., доцент

Основною складовою Харкова, як представника мегаполісу України є – широко розвинене дорожнє господарство міста.

В Харкові є два комунальних підприємства, що обслуговують дорожнє господарство: КСП «Шляхрембуд»; «Комплекс з експлуатації об'єктів водозниження і зливової каналізації».

Структура витрат на дорожнє господарство:

- капітальний ремонт доріг (в т.ч. внутрішньоквартальних доріг і тротуарів);
- утримання вулично-дорожніх мереж міста;
- поточний ремонт доріг (в т.ч. внутрішньоквартальних доріг і тротуарів);
- будівництво і реконструкція доріг;
- придбання спеціалізованих машин і механізмів для прибирання і ремонту вулично-дорожніх мереж;
- утримання і ремонт гідроспоруд, водовідвідних каналів;
- утримання і ремонт мостів та шляхопроводів.

Найважливішим завданням галузі визначено підвищення якості поточного і капітального ремонту доріг за рахунок примирення нових матеріалів і передових технологій.

На експлуатаційне утримання вулично-дорожньої мережі міста протяжністю 1680,71 км (15 504 тис. м²) та забезпечення її належного санітарного стану в бюджеті міста Харкова на 201 8 рік передбачено 199,0 млн грн.

Для створення умов безпечного руху транспорту і пішоходів заплановані кошти на проведення поточного ремонту 500,0 тис. м² доріг - 190,8 млн. грн., з них внутрішньоквартальних - 11,0 млн. грн.

Витрати на капітальний ремонт 1223 тис. м² доріг, в тому числі внутрішньоквартальних, складають 244,8 млн. грн.

На будівництво і реконструкцію доріг планується направити 156,6 млн. грн.

На придбання підмітально-прибиральних машин (7 од.), ковзанонок, асфальтоукладача, автогрейдера та іншої спеціальної техніки (25